

Brüssel, 26.4.2019
COM(2019) 187 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE
detsentraliseeritud ametite asukohti käsitleva ühisavalduse ja ühise lähenemisviisi
rakendamise kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

detsentraliseeritud ametite asukohti käsitleva ühisavalduse ja ühise lähenemisviisi rakendamise kohta

1. SISSEJUHATUS

Käesolev aruanne on vastus nõukogu 2018. aasta oktoobri avaldusele,¹ milles palutakse komisjonil koostada 2019. aasta aprilli lõpuks analüüs detsentraliseeritud ameteid käsitleva ühisavalduse ja ühise lähenemisviisi (edaspidi „ühine lähenemisviis“) rakendamise kohta² seoses detsentraliseeritud ametite asukohaga.

Nõukogu palus komisjonil kõnealuse analüüsi koostada Euroopa Ravimiameti ja Euroopa Pangandusjärelevalve asukoha üleviimise raames. Nendel kahel varem Londonis asunud ELi detsentraliseeritud ametil on tulnud kolida uude asukohaliikmesriiki Ühendkuningriigi otsuse tõttu astuda liidust välja. Kõnealuse kahe ameti jaoks uute asukohtade väljavalimiseks kasutasid ülejäänud 27 liikmesriiki erimenetlust, mis põhines ühises lähenemisviisis esitatud põhimõtetel. Ühine lähenemisviis on Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2012. aastal sõlmitud kokkulepe.

Pärast seda, kui 27 liikmesriiki olid otsustanud viia Euroopa Ravimiameti üle Amsterdamis ja Euroopa Pangandusjärelevalve Pariisi, võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu komisjoni ettepaneku alusel vastu õigusaktid, millega nähti ametite alusaktides ette ametite uued asukohad. Läbirääkimiste ajal nõudis Euroopa Parlament, et ühine lähenemisviis vaadataks läbi. Ta väljendas kahe ameti asukohtade valimiseks kasutatud menetluse suhtes rahulolematust ning nõudis, et ühises lähenemisviisis võetaks kasutusele uus menetlus. Seejärel kutsus nõukogu komisjoni üles koostama käesoleva aruande, mille alusel „hinnataks edasisi samme sellise läbivaatamisprotsessi alustamiseks“.

Vastavalt nõukogu soovile piirdub käesolev komisjoni aruanne ühise lähenemisviisi selle osa käsitlemisega, mis on seotud detsentraliseeritud ametite asukohaga. Aruandes on esitatud statistilist ja faktilist teavet ühise lähenemisviisi asjakohaste aspektide rakendamise kohta alates ühise lähenemisviisi vastuvõtmisest 19. juulil 2012. aastal. Seega kujutab aruanne endast ühekordset algatust ning seda tuleks vaadelda eraldi komisjoni varasematest eduaruannetest ühise lähenemisviisi rakendamise kohta ja üksikute detsentraliseeritud ametite hindamistest komisjoni poolt. Aruande eesmärk ei ole ühist lähenemisviisi hinnata, selles ei tehta ka ettepanekuid tuleviku tarbeks.

¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0427+0+DOC+XML+V0//ET>

² https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/joint_statement_and_common_approach_2012_et.pdf

Aruanne põhineb andmetel kõigi 33 detsentraliseeritud ameti kohta, mille suhtes ühist lähenemisviisi rakendatakse³. Analüüsi selles osas, milles on juttu detsentraliseeritud ametite jaoks asukohta väljavalimisest, käsitleb aruanne ainult neid ameteid, mille jaoks on asukoht välja valitud alates 19. juulist 2012. aastast.

Oma hinnangu andmiseks sai komisjon teavet nõukogu peasekretariaadilt ja ELi ametite võrgustiku kaudu 28 detsentraliseeritud ametilt.

2. AMETITE ASUKOHTI KÄSITLEVA ÜHISE LÄHENEMISVIISI PÕHIMÕTTED

2.1. Ühise lähenemisviisi aluseks olev institutsioonidevaheline dialoog

Ametite asukohtade valimine ei ole ELi institutsioonide jaoks uus teema. Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon arutasid seda küsimust juba 2009. aastal, kui komisjon avaldas hinnangu,⁴ mis oli aluseks arutelule liidu ametite süsteemi tuleviku üle. Selle arutelu tulemusel töötati hiljem välja ühine lähenemisviis.

Kõnealuses hinnangus peeti ametite asukohti ametite asutamise oluliseks aspektiks ning samuti selliseks aspektiks, mis aitab lõppkokkuvõttes kaasa ametite heale juhtimistavale. Eelkõige leiti hinnangus, et ametite ressursse ja tõhusust võivad mõjutada ametite asukohtade ligipääsetavus reisikulude ja -aja seisukohalt. Ametite asukohtade tingimuste kindlaksmääramisel peeti olulisteks aspektideks ka ametite asukohti käsitlevate otsuste laadi ja otsuste tegemise ajastust. Hinnangus seostati ameti ja tema asukohariigi vahelise peakorterilepingu olemasolu ameti võimega kasutada teatavaid asukohaga seotud privileege ja meelitada oma asukohta uusi töötajaid.

2010. aastal arutasid nimetatud kolm institutsiooni kõnealust küsimust uuesti liidu ametite süsteemi tulevikku käsitleva institutsioonidevahelise töö raames üksikasjalikus analüütilises dokumendis „Ametite asukoht ja asukohariigi roll“⁵ („Agencies’ seat & role of host country“). Analüüsi aluseks võeti 2009. aasta hindamine. Dokumendis võeti arvesse ametite asukohtade valimise hetkeolukorda ja tehti kõnealuse küsimuse kohta kriitiline analüüs.

Analüüsis täheldati, et sel ajal eksisteerinud ELi ametite asukohad valiti riigipeade või valitsusjuhtide tasandil kohtuvate liikmesriikide esindajate vahelisel ühisel kokkuleppel⁶ või nõukogu poolt. Siiski märgiti, et asukohta valimiseks puudusid kindlaksmääratud kriteeriumid; ameti asukoht valiti sageli alles pärast ameti asutamisakti vastuvõtmist ning ameteid vastuvõtivate liikmesriikide asjaomased tavad olid väga erinevad.

³ Vt loetelu lisas.

⁴ https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/synthesis_and_prospects_en.pdf

⁵ https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/fiche_3_sent_to_ep_cons_2010-12-15_en.pdf

⁶ Analoogia alusel kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 341, milles on sätestatud järgmine: „Liidu institutsioonide asukoht määratakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel“.

19. juulil 2012. aastal andsid Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon välja ühisavalduse, millele lisati ühine lähenemisviis, mis põhines institutsioonidevahelise töörühma järeldustel.

Ühises lähenemisviisis on esitatud kokkulepitud põhimõtted, mis on jaotatud viieks osaks: ametite roll ja positsioon ELi institutsioonilises struktuuris; ametite struktuur ja juhtimine; ametite toimimine; tegevuse ja ressursside kavandamine; vastutus, kontroll ja läbipaistvus ning suhted sidusrühmadega.

2.2. Ametite asukohti käsitlevad ühise lähenemisviisi põhimõtted

Esimeses osas, mille pealkiri on „Ametite roll ja positsioon ELi institutsioonilises struktuuris“, on esitatud ühise lähenemisviisi peamised põhimõtted ametite asukohtade kohta.

2.2.1. Detsentraliseeritud ametite asukoha valimine

Ühise lähenemisviisi **punktis 6** on esitatud mitu detsentraliseeritud ametite asukoha valimise põhimõtet. Kõnealune punkt osutab aga selge sõnaga sellele, et sellega ei piirataks otsuse tegemise ajal valitsevat olukorda, st et „poliitilise otsuse ameti asukoha kohta teevad ühisel kokkuleppel liikmesriikide esindajad riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil või teeb selle nõukogu“.

Lisaks tuletatakse ühise lähenemisviisiga meelde liikmesriikide kokkulepet seoses „geograafilise jaotuse soovitatavusega“ ja seoses sellega, et „uute ametite asukoha otsustamisel tuleks eelistada uusi liikmesriike“.

Seejärel selgitatakse ühises lähenemisviisis, kuidas asukohad tuleks välja valida. Selle kohta esitatakse peamised põhimõtted. Ühises lähenemisviisis on märgitud, et kõnealune otsus tuleks:

- 1) „vastu võtta enne seadusandliku protsessi lõppu, et võimaldada ametil koheselt oma asukohas tööd alustada“;
- 2) vastu võtta „objektiivsete kriteeriumide“ alusel (mis „võivad [...] hõlmata järgmist: kindlus selle osas, et amet saab alusakti jõustumisel oma asukohas tööd alustada, asukoha juurdepääsetavus, töötajate lastele nõuetekohaste õppeasutuste olemasolu, asjakohane juurdepääs tööturule ning asjakohase sotsiaalkindlustuse ja arstiabi kättesaadavus nii töötajate lastele kui ka abikaasadele“);
- 3) vastu võtta liikmesriikide poolt ameti asukohariigiks saamise pakkumiste alusel, kusjuures liikmesriigid peaksid „neid kriteeriume läbipaistval viisil kajastama“.

Lisaks märgitakse ühises lähenemisviisis, et vajaduse korral aitab liikmesriikide pakkumisi hinnata komisjon.

Lisaks on ühise lähenemisviisi **punktiga 8** nähtud ette, et asukohaliikmesriik peaks võtma endale oma riigis asuva ameti ees kaks kohustust:

- 1) tagama, et kõik ameti toimimiseks vajalikud tingimused on täidetud ajaks, kui amet alustab oma tegevust;
- 2) reageerima ka edaspidi ameti vajadustele ja looma vajalikud tingimused ameti töö pikaajaliseks sujuvaks toimimiseks.

2.2.2. Asukohaliikmesriikide ja ametite vahelised suhted

Ühise lähenemisviisi **punktiga 7** kutsutakse ametite praeguseid asukohaliikmesriike üles kaaluma, kas ja kuidas oleks võimalik parandada ametite juurdepääsetavust, et suurendada nende tõhusust ja tagada veelgi paremaid kontakte sidusrühmadega. Lisaks soovitatakse ühises lähenemisviisis, et ametite korrapärase hindamise ajal võiks hinnata ka ameti juurdepääsetavust⁷.

Ühise lähenemisviisi **punktis 9** on märgitud, et iga ameti puhul peaks olema sõlmitud ameti peakorterileping, mis tuleks sõlmida õigeaegselt (enne ameti tegevuse algust). See punkt kehtib nii uute ametite kui ka asukohariigis juba asutatud ametite suhtes.

Peakorterilepingutes sätestatakse vajalik kord, mis tuleb ametile selle asukohaliikmesriigis tagada. Ühises lähenemisviisis on märgitud, et komisjon koostab parimatel tavadel põhineva sätete kogumi, et pakkuda tulevaste peakorterilepingute sõlmimiseks juhiseid. Komisjon viis kõnealuste sätete koostamise lõpule 2013. aasta detsembris.

3. AMETITE ASUKOHTI KÄSITLEVA ÜHISE LÄHENEMISVIISI PÕHIMÕTETE RAKENDAMINE

3.1. Detsentraliseeritud ametite asukohtade valimine

Alates ühise lähenemisviisi vastuvõtmisest on valitud välja nelja ameti asukoht⁸.

Esimese ameti asukoht valiti välja 2014. aastal. Pärast Ühendkuningriigi ühepoolset otsust, et ta ei soovi enam olla **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ameti**⁹ (CEPOL) asukohariik, otsustati, et amet viiakse üle Budapesti. Seejärel otsustati samal aastal, et Brüsselis asutatakse **Ühtne Kriisilahendusnõukogu** (SRB). Seoses Ühendkuningriigi EList väljaastumisega otsustati 2018. aastal, et **Euroopa Ravimiamet** (EMA) viiakse üle Amsterdamis ja **Euroopa Pangandusjärelevalve** (EBA) Pariisi.

⁷ Kuna ühises lähenemisviisis soovitatakse, et ametite korrapärase hindamise ajal hinnataks ka juurdepääsetavust, siis käesolevas aruandes seda ametite asukohtade aspekti ei uurita.

⁸ Käesoleva aruande koostamise ajal on Euroopa Tööjõuameti asutamine veel arutamisel.

⁹ Sel ajal oli ameti nimi Euroopa Politseikolledž.

Kõnealuse nelja ameti kohta kättesaadava teabe läbivaatamise põhjal saab teha järgmised tähelepanekud selle kohta, kuidas on detsentraliseeritud ametite asukohad alates ühise lähenemisviisi vastuvõtmisest välja valitud.

3.1.1. Pakkumine saada ameti asukohariigiks

Oma 2013. aasta juuli seadusandlikus ettepanekus **Ühtse Kriisilahendusnõukogu** asutamise kohta tegi komisjon ettepaneku määrata kriisilahendusnõukogu asukohaks Brüssel. Mitte ükski liikmesriik ei teinud pakkumist saada selle ameti asukohaks. Komisjon leidis algusest peale, et ameti asukoht peaks olema Brüssel, võttes arvesse ameti ja komisjoni ülesannete olulist koostoimet¹⁰. Eelkõige leiti, et kriisilahendusprotsessis osalevate asutuste ja institutsioonide paiknemine samas asukohas parandaks poliitikaraamistiku üldist tõhusust.

2013. aasta oktoobris jõudsid liikmesriikide valitsuste esindajad ühisele kokkuleppele viia **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet** Londonist üle Budapesti. Nõukogu peasekretariaadi üleskutsel esitasid pakkumise saada ameti asukohaks seitse liikmesriiki. Pakkumised pidid täitma järgmiseid kriteeriume: 1) üksikasjaliku teabe olemasolu välja pakutud valduste (sealhulgas tegelikud kontori- ja konverentsiruumid ja muud ameti käsutusse antavad vahendid) kohta; 2) asukoha juurdepääsetavus; 3) ameti töötajate privileegide ja immuniteetide korra olemasolu; 4) ameti töötajate lastele nõuetekohaste õppeasutuste olemasolu.

2018. aastal pidid 19 pakkumist, mis esitati **Euroopa Ravimiameti** üleviimiseks, ja 8 pakkumist, mis esitati **Euroopa Pangandusjärelevalve** üleviimiseks, täitma järgmiseid kriteeriume: 1) kindlus selle osas, et amet on Ühendkuningriigi liidust väljaastumise kuupäeval selles asukohas rajatud ja saab tööd alustada; 2) asukoha juurdepääsetavus; 3) ameti töötajate lastele nõuetekohaste õppeasutuste olemasolu; 4) asjakohane juurdepääs tööturule ning asjakohase sotsiaalkindlustuse ja arstiabi kättesaadavus nii töötajate lastele kui ka abikaasadele; 5) talitluspidevus; 6) geograafiline jaotus.

3.1.2. Ameti asukoha valimise protsess

8. oktoobril 2013. aastal valisid liikmesriikide valitsuste esindajad ühisele kokkuleppele jõudes **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ameti** asukohaks Budapesti. 15. mail 2014. aastal võttis nõukogu 25 liikmesriigi¹¹ algatusel vastu määruse (EL) nr 543/2014,¹² millega muudeti nõukogu algset otsust, et määrata ameti asukohaks Budapest.

¹⁰ Ühtse Kriisilahendusnõukogu ülesandeks on valmistada ette pangandusliitu kuuluvate pankadega seotud kriisilahendusotsuseid. Kui kriisilahendusotsus eeldab ühtse kriisilahendusfondi kasutamist, tegutseb komisjon – sageli kiireloomuliselt – kas kriisilahendus- või riigiabiasutusena.

¹¹ Kuna määrus põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 87 lõikel 2, siis oli mitte ainult komisjonil, vaid ka veerandil liikmesriikidest algatusõigus (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 76).

¹² ELT L 163, 29.5.2014, lk 5.

Ühtse Kriisilahendusnõukogu väljapakutud asukoht Brüssel lisati komisjoni ettepanekusse ameti asutamise kohta ja see asukoht jäi õigusloomeprotsessis muutmata. Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid määruse (EL) nr 806/2014¹³ vastu 2014. aasta juulis.

Ühendkuningriigi liidust väljaastumisest tuleneva eriolukorra tõttu olid 27 liikmesriigi riigipead ja valitsusjuhid leppinud 22. juunil 2017. aastal kõigepealt kokku üksikasjalikus menetluses¹⁴ **Euroopa Raviameti** ja **Euroopa Pangandusjärelevalve** tulevaste asukohtade väljavalimiseks. EL 27 ministrid valisid järjestikuste hääletusvoorude (kusjuures lõplikud hääled anti salajase hääletuse teel) tulemusena, 20. novembril 2017. aastal kõnealuse menetluse teel kahe nimetatud ameti uuteks asukohtadeks Pariisi ja Amsterdami. Seejärel esitas komisjon kaks seadusandlikku ettepanekut, et inkorporeerida ametite uued asukohad ametite alusaktidesse. 2018. aasta novembris võtsid nõukogu ja Euroopa Parlament vastu määrused (EL) 2018/1717¹⁵ ja 2018/1718¹⁶.

3.1.3. Ameti toimimiseks vajalikud tingimused

Sõltumatus hindamisaruandes,¹⁷ mis hõlmas aastaid 2011–2015, leiti, et **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet** viidi uude kohta üle õigeaegselt. Aruande kohaselt viisid amet ja selle asukohaliikmesriik Ungari „kogu projekti ellu vähem kui nelja kuuga. Kogutud andmed näitavad, et ameti uude kohta üleviimine ei avaldanud peaaegu mitte mingisugust mõju talitluspidevusele, kuigi mitu töötajat otsustasid ameti uude asukohta mitte üle minna“. Lisaks rõhutatakse aruandes, et uude kohta üleviimine oli kulutõhus, sest hinnanguliselt vähenesid „halduskulud 200 000 eurot aastas vastavalt Ungari valitsusega sõlmitud kokkuleppele. CEPOLi uues peakorteris on kontoriruumide kasutamine tasuta ja infrastruktuuri kasutamine tagatakse vähemalt kümneks aastaks.“ Ameti enda sõnul renoveeriti ja sisustati talle määratud hoone vastavalt Ungari tehtud pakkumisele ja hoone anti ametile üle kindlaksmääratud tähtaja jooksul. Sõlmitud on mitu lepingut, et amet saaks kasutada teatavaid kommunaalteenuseid. Amet märgib, et asukohariigi reageerimine ameti vajadustele on osutunud positiivseks kogemuseks.

Vastavalt **Ühtse Kriisilahendusnõukogu** 2015. aasta aruandele¹⁸ alustas amet „2015. aasta jaanuaris kriisilahenduste kavandamise alast tööd enam kui 120 euroalasse kuuluva pangagrupi ja 15 muu piiriülese pangagrupi tarbeks. Faktiliselt algas ameti töö 2015. aasta märtsis.“ See näitab, et kui amet oma tegevust alustas, olid kõik ameti toimimiseks vajalikud tingimused täidetud. Amet kolis oma alalistesse ruumidesse Brüsseli kesklinnas 2016. aasta aprillis. Amet märgib, et tema tegevus laabub seal sujuvalt.

¹³ ELT L 225, 30.7.2014, lk 1.

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/21503/22-euco-conclusions-agencies-relocation.pdf>

¹⁵ ELT L 291, 16.11.2018, lk 1.

¹⁶ ELT L 291, 16.11.2018, lk 3.

¹⁷ <https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/five-year-evaluation-report-2011-2015.pdf>

¹⁸ https://srb.europa.eu/sites/srbsite/files/srb_annual_report_2015_en_0.pdf

Mis puutub **Euroopa Ravimiametisse** ja **Euroopa Pangandusjärelevalvesse**, siis on veel liiga vara hinnata, kas ja kuidas on kaks asjaomast asukohaliikmesriiki suutsid tagada, et kõik ametite toimimiseks vajalikud tingimused olid ametite uude asukohta üleviimise ajaks täidetud. Euroopa Ravimiamet märgib, et ta „hakkas otsekohe tegema koostööd Madalmaade ametiasutustega, et üleviimiseks ette valmistuda ja alustada tegevust Amsterdamis hiljemalt 30. märtsil 2019. aastal“¹⁹. Mõlemad ametid on enne üleviimist kirjutanud uue asukohaliikmesriigiga alla peakorterilepingule.

3.2. Asukohaliikmesriikide ja ametite vahelised suhted

3.2.1. Peakorterilepingu nõue

Ühises lähenemisviisis tõdesid kolm ELi institutsiooni, et kõikidel ametitel on vaja peakorterilepingut. Et seda põhimõtet järgitaks ja et tagada pikaajalised töötingimused, lisatakse kõnealuse kokkuleppe nõue nüüd süsteemselt ametite asutamise määruste kohta tehtavatesse komisjoni ettepanekutesse. Täni sisaldavad 33 alusaktist 16 alusakti sätteid, millega on nähtud ette, et ametitel ja nende asukohaliikmesriikidel tuleb kõnealune kokkulepe sõlmida.

Alates ühise lähenemisviisi vastuvõtmisest on oma asukohaliikmesriigiga peakorterilepingu sõlminud kaheksa detsentraliseeritud ametit. Seega on oma asukohaliikmesriigiga peakorterilepingu sõlminud täni 33 olemasolevast detsentraliseeritud ametist 29 ametit. Peaaegu pooled nendest kokkulepetest allkirjastati kahe aasta jooksul pärast ameti asukoha väljavalimist.

3.2.2. Komisjoni suunised peakorterilepingute kohta

10. detsembril 2013. aastal andis komisjon välja suunised,²⁰ mida ametid ja nende asukohaliikmesriigid saavad uute peakorterilepingute üle läbirääkimiste pidamisel arvesse võtta. Vastavalt detsentraliseeritud ametite esitatud teabele koostati ja allkirjastati ligikaudu kolmveerand kõnealustest lepingutest enne komisjoni suuniste väljaandmist. Need suunised on võetud ülejäänud veerandi lepingute üle läbirääkimiste pidamise aluseks.

Suunised anti välja ka selleks, et vaadata läbi olemasolevad peakorterilepingud. Viit peakorterilepingut on pärast nende allkirjastamist ajakohastatud, kuid olulisi muudatusi ei ole algsetes lepingutes tehtud.

3.2.3. Peakorterilepingute sätete sisu²¹

¹⁹ <https://www.ema.europa.eu/en/about-us/uks-withdrawal-eu/relocation-amsterdam#tracking-tool-section>

²⁰ https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/2013-12-10_guidelines_hq_agreements_en.pdf

²¹ Teabe põhjal, mis saadi 28 ametilt, kes esitasid andmeid ELi ametite võrgustiku kaudu.

Mis puutub sellistesse aspektidesse nagu immunitetid, arstiabi kättesaadavus, riiki sisenemine ja seal viibimine, maksud, sotsiaalmaksud ja tollimaksuvabastused, siis on enamiku olemasolevate peakorterilepingute sätteid sarnased.

Mis puutub **immunitete** käsitlevatesse sätetesse, siis enamik peakorterilepingutest hõlmavad ametite ruumide, vara ja arhiivide puutumatust, ametlike teadete ja dokumentide diplomaatilist puutumatust ning kohtulikku puutumatust. Isegi juhul, kui peakorterilepingutega ei ole sellised tingimused ette nähtud, kehtib kõikide ametite suhtes protokoll (nr 7) Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta,²² kuna see on kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Lisaks sisaldab enamik peakorterilepingutest sätteid **maksuvabastuste** kohta. Nende tingimuste kohaselt on maksudest vabastatud ameti ruumid, tulud, sõidukid ning samuti kaupade tarded ja teenuste pakkumine. Tollimaksuvabastus kehtib ameti tööga seotud esemete, väljaannete ja sõidukite suhtes.

Mis puutub **sotsiaalkindlustusse ja arstiabisse**, siis on peaaegu kõikide peakorterilepingute kohaselt ametite töötajad vabastatud kohustulikest maksetest riiklikesse sotsiaalkindlustussüsteemidesse. Lisaks on ligikaudu pooltel ametitel mittediskrimineerivatel alustel juurdepääs avalikele teenustele.

Enamikus peakorterilepingutes on sätteid **riiki sisenemise ja seal viibimise** kohta. Lepingutega tagatakse lihtsustatud korras asukohaliikmesriiki sisenemine, seal viibimine ja sealt lahkumine, kiire viisade väljastamine ning vabastus sissesõidupiiirangutest või -formaalsustest või spetsiaalsete isikutunnistuste kasutamisest.

Mis puutub muudesse tingimustesse, näiteks ametite ruumidesse ja õppeasutustesse, siis on olukord väga erinev. Asjakohased tingimused on tagatud vähem kui pooltele ametitest.

Mis puutub **ametite ruumidesse**, siis on vähemikul ametitest peakorterilepingus säte, millega tagatakse sobiv asukoht, tasuta asukoht, kõik vajalikud teenused ametile või ruumide ülalpidamiskulud.

Ainult mõnel ametil on peakorterilepingus sätteid, millega tagatakse võimalus õppida **õppeasutustes**, nagu Euroopa kool või sellega sarnased õppeasutused. Kõnealustes õppeasutustes käimist võimaldavad 33 detsentraliseeritud ametist 12 ametit.

4. KOKKUVÕTE

ELi detsentraliseeritud ametitel on Euroopa Liidus oluline roll. Tänu oma eriteadmistele aitavad ametid liidu poliitilisi põhimõtteid kujundada ja rakendada. Ametid asuvad erinevates

²² ELT C 326, 26.10.2012, lk 266.

liikmesriikides – nii muudavad nad liidu kodanikele nähtavamaks. Liidu enda tõhusaks toimimiseks on seega oluline valida ametite jaoks välja sobivad asukohad ja tagada neile ladusad töötingimused.

Ühise lähenemisviisi raames leppisid Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon 2012. aasta juulis kokku mitmes põhimõttes, et muuta liidu ametite süsteem tõhusamaks ja sidusamaks. Samuti lepidi kokku ametite asukohtades. Ühises lähenemisviisis on esitatud asjakohaste otsuste tegemiseks ühtne raamistik, ilma et see piiraks kõnealuse lähenemisviisi vastuvõtmise ajal ametite asukohtade valimisega seotud väljakujunenud tavade kohaldamist. Raamistiku põhimõtted käsitlevad ametite asukohtade väljavalimise kriteeriume, asukohtade väljavalimise ajastamist ja asukohariikidele ette nähtud ühetaolisi tingimusi.

Alates 2012. aastast on aga olnud vähe võimalusi kontrollida, kuidas kõnealused põhimõtted toimivad. Selle aja jooksul on valitud välja ainult nelja ameti asukohad ja kaks neist ametitest viidi just üle uude asukohaliikmesriiki. Nendel juhtudel näitab aruanne, et ametite asukohtade väljavalimise aluseks on olnud objektiivsed kaalutlused, eelkõige on kasutatud ühises lähenemisviisis esitatud objektiivseid kriteeriume või on arvesse võetud ameti eripära tulenevalt tema ülesannetest.

Lisaks nähtub aruandest, et pärast ameti asukoha väljavalimist pühendusid asukohaliikmesriigid endiselt ametite pikaajalise sujuva toimimise tagamisele ja enamikul juhtudel määrasid asukohaliikmesriigid oma döönaamilised suhted ametitega kindlaks peakorterilepingutes.

Seega leiab komisjon, et ühise lähenemisviisi põhimõtted on tõhus raamistik, mis on ette nähtud kasutamiseks ametite asukohtadega seotud otsustusprotsessis ja mis tagab selle, et asukohaliikmesriigid reageerivad ametite erivajadustele.